

Valsts izglītības satura centrs

**Metodiski ieteikumi vides interešu
izglītības projekta „Ieraugi, atklāj,
saglabā!” dalībniekiem**

2016

Projekta mērķis ir rosināt skolēnu ilglaicīgu un mērķtiecīgu dabas vides izzināšanu un saglabāšanu, veicot regulārus izzinošus pārgājienus dabā. Piedaloties šajā projektā, dalībnieki iesaistās ilglaicīgā un daudzpusīgā dabas teritoriju izzināšanā. Projektam ir 4 secīgas pakāpes. Tās var realizēt viena gada laikā vai vairākos, katru gadu veicot vienu vai vairākas pakāpes. Dalībnieki paši izplāno un piesaka organizatoriem, cik ilgā laikā viņi veiks visas 4 pakāpes. Par katras pakāpes veikšanu dalībnieki iesūta atskaiti un saņem apliecinājumu.

1.pakāpe “Atrodi!”. Dalībnieki paši atrod kādu dabas teritoriju, kas ir sasniedzama kājām/ ar velosipēdu/ ar laivu. Teritoriju izvēloties, priekšroka dodama cilvēka jūtami nepārveidotai, neapbūvētai dabas videi. Būtiski, lai teritorija būtu ērti sasniedzama vairākas reizes gadā, lai tā būtu publiski pieejama. Ja teritorija ir privāta, darbības jāsaskaņo ar zemes īpašnieku. Lai noskaidrotu, vai izvēlēta teritorija nav īpaši aizsargājamā dabas teritorija, ir jāatver mājaslapa <http://www.daba.gov.lv/public/lat/iadt/>. Šajā mājaslapā var atrast gan karti, gan aprakstu par teritoriju, ja tā būs īpaši aizsargājamo teritoriju statusā. Te var arī uzzināt, kas ir ieteicams un ko nedrīkst darīt šajās teritorijās.

Dalībnieki iezīmē šo teritoriju kartē, nofotografē, sagatavo nelielu aprakstu par to. Karšu zīmēšanai var izmantot dažādas digitālo karšu pamatnes – Google Maps, Google Earth, <http://balticmaps.eu/> u.c. Vēlams norādīt arī teritorijas koordinātes.

2.pakāpe “Izzini!”. Dalībnieki apmeklē izvēlēto teritoriju vismaz 4 reizes dažādos gadalaikos (vēlams arī dažādos diennakts laikos) un rūpīgi un daudzpusīgi to izpēta. Jāpievērš uzmanība augu un dzīvnieku sugām pētāmajā teritorijā, cik bieži tur parādās cilvēki? Kādā nolūkā? Vai apkārtnē ir apdzīvotas vietas, uzņēmumi, tūrisma objekti? Vai teritorija ir tīra vai piesārņota? Vai tuvumā ir ceļi, dzelzceļš? Cik liela ir kustības intensitāte un vai tā ietekmē teritoriju? Informāciju par transporta intensitāti uz nozīmīgākajiem valsts ceļiem var atrast <http://www.lvceli.lv/traffic/>. Vai jūtams transporta radīts vai cita veida troksnis? Vai teritorija ir saulaina vai ēnaina, sausa vai mitra? Kur ir ziemeļi, kur dienvidi? Kādi ir valdošie vēji? Kādas ir sajūtas, atrodoties šajā teritorijā- kā tā skan, smaržo, kā tur jūtaties? Vai ir vēlēšanās tur atpūsties? Pētījumiem var izmantot Dabas aizsardzības pārvaldes izstrādāto sabiedriskā monitoringa rokasgrāmatu http://www.daba.gov.lv/public/public/lat/sabiedribas_lidzdaliba/sabiedriskais_monitorings/#Sab_M, projekta *Dabas vērotāji* protokolus <http://videsskola.lv/dv/>, portāla *Dabas dati* noteicējus <http://www.dabasdati.lv/lv/cat/7/>, projekta GLOBE materiālus <http://videsskola.lv/projekti/16-projekts-2?start=8> vai veikt paši savus pētījumus. Veiktos pētījumus fiksē darba lapās vai pētnieka dienasgrāmatā, uzzīmē vai nofotografē atrasto. Sagatavo un iesūta atskaiti par uzzināto.

3.pakāpe “Rūpējies!”. Dalībnieki noskaidro, vai teritoriju kaut kas neapdraud un vai ir nepieciešama tās aizsardzība vai sakopšana. Ja ir nepieciešams, realizē vienkāršus sakopšanas, labiekārtošanas vai aizsardzības darbus. Ja teritorija atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, pirms darbu veikšanas noteikti informē un konsultējas ar dabas aizsardzības speciālistiem. Kontakti: Latgales reģionā- Regīna Indriķe regina.indrike@daba.gov.lv, Pierīgā- Ieva Lazda ieva.lazda@daba.gov.lv, Vidzemē – Inta Soma inta.soma@daba.gov.lv, Baiba Līviņa baiba.livina@daba.gov.lv, Anda Andrušaitē anda.andrusaite@daba.gov.lv, Kurzemē – Andra Ratkeviča andra.ratkevica@daba.gov.lv. Ja sakopšanas vai labiekārtošanas darbi nav nepieciešami, rūpējies, lai teritorija saglabātos neskarta arī turpmāk. Apraksta un nofotografē paveikto, sagatavo un iesūta atskaiti.

4.pakāpe “Izstāsti!”. Dalībnieki izstāsta par savu īpašo dabas vietu skolotājiem un skolasbiedriem, draugiem, ģimenei, pašvaldību darbiniekiem, ievieto informāciju sociālajos tīklos u.c. Izplāno un izveido prezentāciju, plakātu, spēli ([ieteikumi izzinās spēļu veidošanai](#)), taku, pētījumu vai eksperimentu ([ieteikumi eksperimentu veikšanai](#)) par to vai tur atrastajiem dzīvās dabas objektiem. Sagatavo un iesūta atskaiti.

Noslēgumā (katra gada jūnija sākumā) dalībnieki, kas veikuši visas 4 pakāpes, tiek aicināti uz klātienes noslēguma pārgājienu kādā no dabas aizsargājamajām teritorijām, kur divu dienu pārgājienā kopā ar dabas aizsardzības speciālistiem izzina dabas likumsakarības.

Ievēro!

Uzturēšanās dabā

Uzturoties dabā, centieties atstāt pēc iespējas mazāk pēdu – neplūciet augus, to lapas, labāk tos uzzīmējiet vai nofotografējiet. Uzvedieties klusu, lai netraucētu dzīvniekus. Neatstājiet atkritumus – visu, ko atnesāt līdzi, aiznesiet arī atpakaļ. Detalizētāk ar videi draudzīgu uzturēšanos dabā varat iepazīties [šeit](#).

Gatavošanās āra pārgājienu

Dodoties dabā, vēlams atbilstoši sagatavoties. Nepieciešams ērts un izturīgs apģērbs un apavi, pētniekam – arī atbilstoši instrumenti. Ja izpētes pārgājienā dodaties ar velosipēdu, tie savlaicīgi jāpārbauda un jāveic to apkope. Neaizmirstiet pierakstu vai skiču bloku ar rakstāmo un fotoaparātu! Nepieciešama arī karte un kompass vai GPS. Daudz noderīgu padomu var atrast vietnē <http://www.pargajieni.lv/tag/padomi/>.

Pirms došanās dabā pārrunājiet drošības noteikumus (īpaši, ja ir plānots ceļa posms ar dzīvju satiksmi), pārbaudiet, vai tālruņiem ir uzlādēta baterija un vai visiem dalībniekiem zināmi visu ceļabiedru tālruņa numuri. Ērcu aktivitātes laikā (ja gaisa temperatūra pārsniedz +3 līdz +5°C) padomājiet par aizsargāšanos no ērcu [kodieniem](#).

Projekta vadītāja:

VISC Interesu izglītības un audzināšanas darba nodaļas vecākā referente Inese Liepiņa, tālr.67350814, fakss 67226535, e-pasts inese.liepina@visc.gov.lv.